

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. Вип. 23 / редкол. : М. І. Сметанський (голова) та ін. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2011. С. 147-150.

6. Швець І. Б. Формування вокально-виконавської культури майбутнього педагога-музиканта як педагогічна проблема. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2016. Вип. 46. С. 337–340.

7. Onofrichuk L.M., Sidorova I.S. Conceptual approaches to the formation of the basics of students' aesthetic culture. Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdevnieciba "Baltija Publishing". 2018. P.154-170. <https://ir.duan.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bfc51b39-c434-4039-a7f4-4c8ea99168ca/content#page=158>

8. Skoryk , T., Dorohan , I., Demchyk, K., Sidorova , I., Strebkova, D. (2024). International exchanges and cooperation in art education in Ukraine: challenges and opportunities. *Multidisciplinary Reviews*, 6, 2023spe001. <https://doi.org/10.31893/multirev.2023spe001>

УДК 793.3:791.6

Ю.О. Москвічова, м. Вінниця

e-mail: julia.moskvichova@gmail.com

А.В. Дишкант, м. Вінниця

e-mail: angelinka.dyshkant@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МИСТЕЦЬКІ ЗДОБУТКИ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА В ЕМІГРАЦІЇ

Анотація. Розглянуто діяльність Василя Авраменка в еміграції. Досліджено його внесок у розвиток української хореографічної культури за кордоном, а також розглянуто його кінематографічну діяльність як одного з перших митців, що почав знімати фільми на українську тематику в США.

Ключові слова: хореографічна культура, український танець, діаспора, еміграція.

Abstract. The article examines the activities of Vasyl Avramenko in exile. His contribution to the development of Ukrainian choreographic culture abroad is studied, and his cinematic activity as one of the first artists to make films on Ukrainian themes in the United States is also examined.

Keywords: choreographic culture, Ukrainian dance, diaspora, emigration.

Постановка наукової проблеми. Василь Авраменко – видатний український артист, хореограф, етнограф, режисер та педагог. Митець, який став рушієм української культури за кордоном, де він пропагував українські традиції, звичаї, а особливо, танці. Народився на Київщині, закінчив драматичну школу в Києві, грав у театрі імені М. Садовського. Ставши активним учасником визвольних змагань, змушений був залишити Україну. В еміграції в Канаді та Сполучених Штатах Америки зумів організувати численні танцювальні школи,

«Товариство відродження українського національного танцю», заснував студії, хореографічні ансамблі. Разом з хором О. Кошиця виступав ансамблем українського народного танцю на великих сценах США і Канади. Масштаби й результати мистецької діяльності В. Авраменка стають зрозумілішими лише у наш час і потребують наукових досліджень, аналізу й осмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання творчості В. Авраменка досліджували Л. Косаківська [4–5], О. Колосок [3] С. Липовецький [6], Наріжний С. [7], Л. Турчак [9] та ін. У своїх роботах вчені досліджують творчі здобутки митця як на території України так і за її межами.

Метою статті є аналіз творчої діяльності Василя Авраменка в період еміграції.

Виклад основного матеріалу. В часи Першої світової війни В. Авраменко, який був активним учасником визвольних змагань, мав зустріч із С. Петлюрою. В результаті зустрічі, в той складний час, В. Авраменко вирішив продовжити освіту і вступив до Київської драматичної школи імені М. Лисенка. Саме там йому пощастило познайомитися з Василем Верховинцем, який на той час вже був відомим українським хореографом, композитором, диригентом етнографом, фольклористом і педагогом [2]. Василь Верховинець провів для В. Авраменка декілька лекцій балету, показав основні балетні кроки. У подальшому майбутній хореограф міг спостерігати за роботою театру імені М. Садовського, грати у виставах театру і вже там продовжувати формувати практичні навички балетмейстера. Використання народного танцю було поширеним у театральних трупах М. Садовського, М. Старицького, М. Саксаганського, де і відбувалось поступове перетворення фольклорної форми у народно-сценічну. І відомо, що саме в театрі М. Садовського були започатковані «Хореографічні вечори» В. Верховинця, в якого вчився В. Авраменко [7, с. 199].

Навесні 1922 р. В. Авраменко відкрив свою першу школу українського танцю у Львові, де за лічені тижні створив зі своїми учнями високопрофесійну танцювальну програму та гастролював Галичиною, де провів до кінця літа близько 50 концертів. Надалі нелегкі політичні події в країні, що почалися восени 1922 р. змусили В. Авраменка виїхати з рідної для нього Галичини. Він їде на Волинь, Полісся і Холмщину, де починає організовувати тимчасові уроки (курси) національного танцю. Як зазначає Л. Турчак [9, с. 23], у м. Луцьк В. Авраменко організовує першу школу на Волині, яку відвідували близько 100 учнів. За час десятимісячного перебування у цьому регіоні Авраменко організував п'ять шкіл українського національного танцю, здійснив понад шістдесят виступів у містах та селищах. Важливим завданням для митця була не лише організація шкіл, а й збереження і популяризація української культури серед громади.

У своїх композиціях В. Авраменко прагне до відтворення традиційно-національної символіки, поєднуючи різні засоби («Великодня гаївка»), розгортаючи її зміст в окремих, тематично поєднаних подіях, одязі, співах, рухах. Особливе значення він надає коломийковим композиціям як уособленню різних проявів народного життя, використовуючи для розкриття сюжетної лінії різні комбінації традиційних для народного танцю смислових рухів [3, с. 114].

Ритуальна танцювальна ритміка збережена ним як основа в композиції «Чумачок», композиція народної кадрили – у постановці «Катерина» («Херсонка»); ігрова змагальна природа бойових українських танців по-різному інтерпретується в «Аркані» та «Запорізькому герці», відповідно до тих значень, із якими їх лексика пов'язувалася у народних традиціях; обрядова символіка рухів використовується ним як основа в композиції «Журавель», у різних фольклорно-регіональних варіантах він інтерпретує традиційні «Гопак» і «Козачок» [1, с. 60].

Проте невдовзі під тиском поліції та загрози власному життю й свободі в 1925 р. В. Авраменко відкриває візу до Канади та проводить свої останні виступи на території України, а саме на Волині та Галичині. Більше хореограф не повернеться в Україну. Свій порятунок він бачив за її межами, чудово розуміючи, що не зможе продовжувати свою діяльність на території тодішньої вже окупованої України.

В 1926 р. у м. Торонто В. Авраменко відкрив «Школу українських народних танків», де забажало займатися більше 100 учасників. Перший концерт відбувся на світовій виставці, де понад 25 тисяч очей зацікавлено спостерігали за красою, самобутністю та величчю українського танцю [1, с. 65–66]. В Канаді В. Авраменко пропагував концепцію «українського народного балету» та українських традицій танцю. Базувалась ця концепція на ідеях танцю «первинного існування» із специфічним фольклорним хронотопом, який стирив межу між виконавцем й глядачами та водночас надавав сценічну привабливість танцю та поетичність [5, с. 98–99].

У Канаді митець з головою поринає в роботу, організовуючи серед українських поселень (Смокі Лейк та Сван Плейн) школи українського танцю, чим значно збагачує побутовий танцювальний репертуар вихідців із України і готує їх до тріумфальних виступів. Саме Василь Авраменко першим здійснив спробу поставити український танець на справжній, фаховий рівень. Працюючи з Олександром Кошицем, який демонстрував світові перлини українського хорового співу, В. Авраменко робив те саме з українським народним танцем.

В 1929 р. була відкрита «Школа українського національного танку» в Нью-Йорку. Головним і найбільш значущим заходом, що відбувся під керівництвом Василя Кириловича став концерт у Метрополітен-опері 1931 р. На сцені відбулися танцювальні дійства, у яких взяло участь понад 500 артистів й понад 100 хористів під керівництвом О. Кошиця [1, с. 70–71].

В. Авраменко вдало поєднував на сцені балетне мистецтво з музикою, театром, хоровим співом. Із часом додав ще й кіномистецтво, вигадуючи найрізноманітніші форми народно-танцювальної й сценічної пластики, майстерно поєднував усі ці надзвичайно красиві дійства в цілісній балетній драматургії. Саме за межами України В. Авраменко отримав всесвітню славу та найвище своє звання, а саме «Батько українського танцю». У 1974 р. конгресом українців Канади було відзначено В. Авраменка найвищою відзнакою – Шевченківською медаллю [8, с. 73–74].

Підсумком творчих пошуків митця стала його книга «Українські національні танки, музика і стрій», де В. Авраменко викладає своє бачення

концепції народного українського балету, наголошуючи на його дидактичних та просвітницько-виховних можливостях як «добрих ліках проти чужинецьких хвороб», здатних зробити молодь «здоровою і бадьорою, повною енергії і надії на світле майбутнє наше». В. Авраменко був переконаний, що тільки народний танець здатен сприяти органічному засвоєнню моральних й інших традиційних для українського народу духовних цінностей, оскільки він зберігає і передає з покоління в покоління відповідні до них поведінкові норми та форми міжособистісного спілкування, ставлення людей один до одного. Танець дає змогу відчуту культурну вагу традиційного одягу, зрозуміти його мову, а також мову інших складників народної танцювальної практики як органічної єдності, що по-різному виявляє та узагальнює характерні риси української ментальності в її зв'язках із землею, з якої вона народилась.

Окрему увагу слід приділити діяльності В. Авраменка в кінематографі, який в 1930-х рр., особливо в США, був популярним та впливовим видом мистецтва. 1936 р. В. Авраменко заснував українську кіностудію. Як режисер працював над фільмами: «Наталка Полтавка» (1936 р.), «Запорожець за Дунаєм» (1939 р.), «Трагедія Карпатської України» (1940 р.), «Марусю» (1939 р.) та ін. [1, с. 10]. Тут варто зауважити, що кожна із стрічок стала своєрідним документом епохи. Фільм В. Авраменко «Тріумф українського народного балету» (1954 р.), став підсумковою ілюстрацією його ідейно-художніх переконань та досягнень. Це – фільм-біографія і творчий щоденник життя самого режисера, представлений документальними матеріалами та кадрами знятих у різні часи танцювальних композицій, а також тих композицій, що ввійшли до його книги «Українські національні танки, музика і стрій» [8, с. 370]. У фільмі українське життя представлено різнобічно, в історичних та побутових ситуаціях, у всіх своїх регіональних барвах, картинах сучасних подій, що висвітлюють українську діяльність у діаспорі: фрагменти з конгресів, соборів, концертів, маніфестацій, відкриття пам'ятників тощо. Основна ідея, яку він стверджує – це духовна єдність українства в просторі й часі, що забезпечує її відданість національним традиціям, та віра в те, що їх збереження спонукатиме націю відчувати здатність до відстоювання себе і своїх інтересів навіть в умовах еміграції [4, с. 11].

Висновки. Отже, творчий шлях В. Авраменка за кордоном був насиченим та багатогранним. Митець зумів поселити в серцях громадян Канади та Сполучених Штатів Америки любов до українського танцю. Вже не одне століття Україна бореться за право пишатися своєю культурою, мистецтвом, історією і В. Авраменко вдалося заявити на увесь світ про українців, їх культуру та любов до танцю. Відкриттям танцювальних шкіл та власним творчим прикладом він популяризував національну культуру й мистецтво, як на Батьківщині так і за її межами.

Список використаних джерел:

1. Авраменко В. Українські національні танки, музика і стрій. Вінніпег, 1947. 80 с.
2. Авраменко В. «На хвилях революційних подій (із спогадів)». Джерсі-Сіті; НьюЙорк : Альманах, 1978.

3. Колосок О. П. Майстри народно-сценічного танцю : біографічний довідник. Київ : ДАКККиМ, 2008. 116 с.
4. Косаківська Л.П. Мистецька парадигма Василя Авраменка в контексті розвитку української культури ХХ ст. : автореф. дис. ... канд мистецтв.: 26.00.01. Київ : ДАКККиМ, 2009. 19 с.
5. Косаківська Л.П. Творчо-педагогічна діяльність В. Авраменка на Волині. «Просвіта» на Волині: минуле і сучасне : зб. наук. ст., докум. і матер. / Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки ; за ред. В. К. Барана. Луцьк, 2001. С. 98–107.
6. Липовецький С. Батько українського танцю. Тиждень.ua. 2010. 26 березня. <https://tyzhden.ua/History/3590>
7. Москвічова Ю.О., Сушицький М.І. Розвиток народно-сценічної хореографії у творчій діяльності В. Верховинця. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : [зб. наук. праць] / гол. ред. кол. О.П. Щолокова. Вип. 29. Київ : Видавництво Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 199–206. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.25>
8. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Ч. 1. Прага : Студії Музею Визвольної Боротьби України, 1942. 372 с.
9. Турчак Л.І. Творчість Василя Авраменка та його внесок в українську та світову культуру. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. 2020. № 3. С. 20–27.

УДК 793.3:791.6

А.А. Новосадова, Я.
А. Єрмакова, м. Вінниця
novoanna97@gmail.com

МИСТЕЦТВО ХОРЕОГРАФІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ У СВІТІ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ

Анотація. В статті розглянуто основні виклики, перспективи сучасного хореографічного мистецтва. Визначено такі її тенденції, як інтердисциплінарність, експериментальність та використання новітніх технологій. Особлива увага приділяється питанням збереження традицій та інновацій, а також ролі хореографа у сучасному світі. Висновки роботи підкреслюють важливість адаптації та креативності у подоланні викликів і розкривають перспективні напрями розвитку сучасної хореографії.

Ключові слова: хореографія, хореограф, сучасний танець

Abstract. The article examines the main challenges and prospects of modern choreographic art. Such trends as interdisciplinarity, experimentation and the use of the latest technologies are identified. Special attention is paid to the preservation of traditions and innovations, as well as the role of the choreographer in the modern world. The conclusions of the work emphasize the importance of adaptation and creativity in